

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

14 april 1999

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Georges Cardoen, Leonard Quintelier en Hugo Marsoul,
mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche en de heren Jacques Timmermans en Jacky Maes –**

**houdende bevordering van het onderhoud van het niet-beschermd
onroerend klein historisch erfgoed**

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Georges Cardoen, Leonard Quintelier,
mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche en de heer John Taylor –**

**houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976
tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
uitgebracht door de heren Jacky Maes en Georges Beerden**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Dirk Van Mechelen.

Vaste leden :

de heren Georges Beerden, Peter Desmet, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Jef Van Looy ;

mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht, de heren Arnold Van Aperen, Dirk Van Mechelen ;

de heren Freddy De Vilder, Jacky Maes, Bruno Tobback ;

de heren Frank Creyelman, Frans Wymeersch ;

mevrouw Gerda Raskin ;

de heer Johan Malcorps.

Plaatsvervangers :

de heren Jos De Meyer, Johan De Roo, mevrouw Veerle Heeren, de heren Erik Matthijs, John Taylor ;

mevrouw Yolande Avontroodt, de heren Marino Keulen, Patrick Lachaert ;

de heren Peter Dufaux, Carlos Lisabeth, Jacques Timmermans ;

de heren Wilfried Aers, Pieter Huybrechts ;

de heer Johan Sauwens ;

mevrouw Vera Dua.

Zie :

1357 (1998-1999)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

– Nr. 2 : Amendement

Zie ook :

1121 (1997-1998)

– Nr. 1 : Voorstel van decreet

INHOUD

Blz.

DEEL I. BESPREKING VAN HET VOORSTEL VAN DECREET HOUDENDE WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 3 MAART 1976 TOT BESCHERMING VAN MONUMENTEN EN STADS- EN DORPSGEZICHTEN	4
I.1. Inleidende uiteenzetting	4
I.2. Algemene bespreking	5
I.3. Stemming	5
DEEL II. BESPREKING VAN HET VOORSTEL VAN DECREET HOUDENDE BEVOR- DERING VAN HET ONDERHOUD VAN HET NIET-BESCHERMD ONROEREND KLEIN HISTORISCH ERFGOED	5
II.1 Algemene bespreking	5
II.2 Artikelsgewijze bespreking	6
II.3 Eindstemming	6
TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE	7

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud heeft op 1 april 1999 het voorstel van decreet van de heren Georges Cardoen, Leonard Quintelier en Hugo Marsoul, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche en de heren Jacques Timmermans en Jacky Maes houdende bevordering van het onderhoud van het niet-beschermd onroerend klein historisch erfgoed besproken en aangenomen.

Het voorstel van decreet is een gevolg van de eerdere bespreking van twee andere voorstellen van decreet in de commissie. Op 15 januari en 22 april 1998 behandelde de commissie het voorstel van decreet van de heren Georges Cardoen, Leonard Quintelier, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche en de heer John Taylor houdende het behoud en de vrijwaring van de veldkapellen en calvaries. Het verslag van de bespreking van dit voorstel van decreet is opgenomen in *Parl. St. VI. Parl. 1996-1997*, nr. 754/2.

Op 9 december 1998 en 17 maart 1999 werd het voorstel van decreet van de heren Georges Cardoen, Leonard Quintelier, mevrouw Maria Tyberghien-Vandenbussche en de heer John Taylor houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten (*Parl. St. VI. Parl. 1997-1998*, nr. 1121/1) in de commissie besproken. Het verslag van de behandeling van dit voorstel van decreet, dat niet werd aangenomen, is opgenomen in Deel I van dit verslag.

DEEL I. BESPREKING VAN HET VOORSTEL VAN DECREET HOUDENDE WIJZIGING VAN HET DECREET VAN 3 MAART 1976 TOT BESCHERMING VAN MONUMENTEN EN STADS- EN DORPSGEZICHTEN

I.1. Inleidende uiteenzetting

De heer Leonard Quintelier verwijst naar de bespreking van het voorstel van decreet houdende het behoud en de vrijwaring van de veldkapellen en calvaries (*Parl. St. VI. Parl. 1996-1997*, nr. 754/2). In het voorliggende voorstel van decreet wordt gekozen voor een ruimere omschrijving van kleine monumenten, of 'objecten van onroerend cultureel erfgoed', en voor een aanpassing van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten.

De voorgestelde regeling beoogt de bescherming van waardevolle kleine bouwwerkjes die een herkenningpunt vormen in het landschap, dorpsgezicht of straatbeeld, niet alleen door hun constructie maar ook door hun groene omgeving. De indieners denken daarbij niet alleen aan veldkapellen en calvaries maar ook aan standbeelden, grenspalen, grafmonumenten, pompen, fonteinen, monumenten voor oorlogsslachtoffers en dergelijke. Die kleine bouwwerken kunnen een onmiskenbare sociaal-culturele waarde en historische betekenis hebben. In heel wat gevallen worden deze kleine monumenten onderhouden door enkele vrijwilligers of buurtbewoners. In andere gevallen verdwijnen ze of begint de langzame aftakeling van wat een waardevol object was.

De genoemde bouwwerken en monumenten zijn vaak te klein in omvang of waarde om de bestaande beschermingsprocedures als monument te verantwoorden. Die procedures zijn immers complex en staan in deze gevallen niet in verhouding tot het beoogde doel. Vandaar dat de indieners een aparte procedure voor deze objecten willen mogelijk maken, door ze als afzonderlijke categorie op te nemen in het decreet van 3 maart 1976. Die nieuwe categorie wordt omschreven als 'object van onroerend cultureel erfgoed' en verder gedefinieerd in artikel 2 van het voorstel van decreet. Bij de definitie wordt als criterium vermeld dat objecten van onroerend cultureel erfgoed door het publiek kunnen worden bezocht.

De indieners willen de gemeentebesturen de mogelijkheid bieden een inventaris op te stellen van de waardevolle objecten van onroerend cultureel erfgoed op hun grondgebied. Die inventaris moet onder meer een beschrijving van de noodzakelijke uit te voeren werken en een schatting van de herstellingskosten bevatten. De gemeentebesturen moeten het advies van lokale organisaties voor volkscultuur, de zogenaamde heemkundige kringen, inwinnen, en bij ontstentenis hiervan, van de gemeentelijke cultuurraad.

Een ander belangrijk element is volgens de heer Quintelier dat de inventaris wordt vergezeld van een prioriteitenlijst die aanduidt in welke volgorde en in welk jaar de objecten van onroerend cultureel erfgoed worden gerenoveerd. De gemeente onderwerpt de inventaris en de bijhorende prioriteitenlijst aan een openbaar onderzoek van 30 dagen. Rekening houdend met de opmerkingen uit het onderzoek beslist de gemeenteraad over de inventaris en de prioriteitenlijst, die daarna ter goedkeuring aan de minister bevoegd voor monumenten wordt voorgelegd. De minister beslist binnen

90 dagen over de goedkeuring. Na de goedkeuring van de minister kunnen, op basis van de inventaris en de prioriteitenlijst, premies worden toegekend voor de instandhouding en het herstel van de objecten van onroerend cultureel erfgoed.

I.2 Algemene bespreking

De heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, verklaart dat de Vlaamse regering positief staat tegenover de bekommernis die uit het voorstel van decreet blijkt ten aanzien van kleine, waardevolle cultuurhistorische bouwwerken. Anderzijds beschikt de minister over adviezen van de administratie en de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen die eerder kritisch staan tegenover het voorliggende voorstel van decreet. De minister suggereert de indieners daarom een voorstel van resolutie te overwegen dat op een breed draagvlak zou kunnen steunen. Een andere mogelijkheid is een alternatief voorstel van decreet in te dienen. Daarin zou kunnen worden bepaald dat de inventarisatie en het onderhoud door de gemeenten zou worden georganiseerd in samenwerking met de provincies. De minister wijst erop dat inzake inventarisatie reeds heel wat werk werd geleverd. Er werd per regio immers een globale inventarisatie opgemaakt, waarin ook de kleinere objecten van het onroerend cultureel erfgoed zijn opgenomen. Het permanent opvolgen van die inventaris en vooral het onderhoud van de kleinere bouwwerken is evenwel minder evident. Men zou hieraan kunnen tegemoetkomen via het toekennen van onderhoudspremies. Een andere mogelijkheid is om na te gaan welke rol de provincies eventueel kunnen spelen bij het opvolgen en actualiseren van de inventaris en het voorzien in ondersteuning inzake onderhoud.

De minister besluit dat hij de bekommernis van de indieners in principe steunt. Op de concrete uitwerking kan echter veel kritiek worden geleverd. De minister is wel bereid om te zoeken naar een oplossing waardoor kan worden tegemoet gekomen aan de bedoelingen van de indieners.

De heer Georges Cardoen verklaart namens de indieners een alternatief voorstel van decreet te willen overwegen op voorwaarde dat dit op korte termijn – en dus nog deze legislatuur – kan worden behandeld. Hij wijst erop dat in het Waalse Gewest reeds een alternatieve regeling bestaat, die eventueel inspiratie zou kunnen bieden.

De minister merkt op dat het alternatief waaraan hij denkt inderdaad geïnspireerd is op de regeling die sinds 1989 in het Waalse Gewest geldt, met name inzake 'le petit patrimoine populaire wallon'. Men zou nog dit jaar binnen de beschikbare kredieten een proefperiode kunnen opstarten. De budgettaire gevolgen zouden in de begroting van het jaar 2000 kunnen worden opgenomen. Een dergelijk beperkt voorstel van decreet kan op zeer korte termijn worden afgehandeld. De heer Cardoen kan onder die voorwaarden de suggestie van de minister bijtreden.

De heer Dirk Van Mechelen, commissievoorzitter, vraagt of de indieners het voorliggende voorstel van decreet zullen amenderen of omwerken tot een voorstel van resolutie, of een nieuw voorstel van decreet zullen indienen.

De heer Leonard Quintelier stelt namens de indieners dat het de bedoeling is een nieuw, beperkt voorstel van decreet in te dienen, dat toegespitst is op de tijdelijkheid enerzijds en de uitbetaling van premies voor restauratie- en onderhoudswerken anderzijds.

I.3 Stemming

Het voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten wordt verworpen met 2 stemmen tegen 7 bij 2 onthoudingen.

DEEL II. BESPREKING VAN HET VOORSTEL VAN DECREET HOUDENDE BEVORDERING VAN HET ONDERHOUD VAN HET NIET-BESCHERMD ONROEREND KLEIN HISTORISCH ERFGOED

II.1 Algemene bespreking

Door de voorzitter en de indieners wordt verwezen naar de besprekingen die de commissie reeds aan dit thema heeft gewijd. In het nieuwe voorstel van decreet wordt voorzien in een proefperiode, die ingaat op 1 mei 1999 en loopt tot 1 oktober 2000. In die periode worden, voor wat de toekenning van een onderhoudspremie betreft, de werkzaamheden aan niet-beschermd onroerend klein historisch erfgoed gelijkgesteld met werkzaamheden aan beschermde monumenten.

Mevrouw Vera Dua zegt niet gekant te zijn tegen de voorgestelde nieuwe regeling. Het lid twijfelt echter aan de noodzaak om voor deze problematiek een afzonderlijk decreet op te stellen. Kan de doelstelling niet op een andere manier worden gerealiseerd? De heer Leonard Quintelier herinnert aan de bespreking van het voorgaande voorstel van decreet houdende wijziging van het decreet tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten. De bevoegde juridische diensten hebben de indieners verzekerd dat een afzonderlijk decreet een betere oplossing is.

Mevrouw Gerda Raskin informeert naar de inventaris, die in de vorige versie van het voorstel van decreet was opgenomen, en die door de gemeentebesturen moest worden opgesteld. De heer Quintelier stelt dat om de proefperiode op een degelijke manier in te vullen, de gemeenten bij voorkeur van een goed gestoffeerde inventaris zullen moeten uitgaan. Die zal de basis vormen om onderhoudspremies aan te vragen.

Minister Luc Martens stelt dat het voorstel van decreet perfect kan functioneren binnen het stelsel van de bestaande onderhoudspremies. Hij heeft daarom geen bezwaar tegen het nieuwe voorstel van decreet. De minister benadrukt de nood aan een evaluatie na de voorziene proefperiode. Die evaluatie, die overigens in de toelichting bij het voorstel van decreet wordt vermeld, moet de basis vormen voor een eventuele bijsturing van het beleid inzake de kleine waardevolle monumenten. Hij wijst tevens op zijn suggestie bij de vorige bespreking om na te gaan in welke mate de provincies hierbij een rol kunnen spelen.

Voorzitter Dirk Van Mechelen vraagt welke budgettaire consequenties aan dit voorstel van decreet zijn verbonden. De minister antwoordt dat het zal worden gefinancierd uit de middelen die vandaag beschikbaar zijn voor het onderhoud van beschermde monumenten. Als een eventuele uitbreiding van die middelen noodzakelijk blijkt, zal dit aan bod moeten komen bij de besprekingen van de begroting van het jaar 2000.

Mevrouw Dua meent dat de onderhoudswerken door de gemeentebesturen kunnen worden gefinancierd. Het lid vraagt tevens of de opsomming in artikel 2 wel uitputtend is.

De heer Quintelier antwoordt dat na overleg met de betrokken diensten een amendement bij artikel 2 werd opgesteld (*Parl. St. VI. Parl. 1998-1999, nr. 1357/2*). In de bij amendement voorgestelde tekst

wordt het toepassingsgebied van het decreet nog verder uitgebreid.

De heer Freddy De Vilder vraagt of er al een regeling is voor de bescherming van executieoord, die herinneren aan de gruwel van de Tweede Wereldoorlog. Kunnen deze worden beschermd? Het lid verwijst ook naar de gedenkstenen en gedenk-borden van executieplaatsen. De minister antwoordt dat zich soms een probleem van definiëring stelt. In artikel 2 van het voorstel van decreet is sprake van 'herkenningstekens van merkwaardige gebeurtenissen uit het verleden'. Wat het lid voorstelt, zou daar eventueel onder kunnen vallen.

II. 2 Artikelsgewijze bespreking

Het artikel 1 wordt aangenomen met 9 stemmen.

Het amendement van de heren Quintelier, Timmermans en Beerden (*Parl. St. VI. Parl. 1998-1999, nr. 1357/2*), dat ertoe strekt artikel 2 te vervangen, wordt aangenomen met 8 stemmen bij 1 onthouding.

Het artikel 3 wordt aangenomen met 8 stemmen bij 1 onthouding.

III. 3 Eindstemming

Mevrouw Vera Dua verklaart zich bij de eindstemming te zullen onthouden omdat ze meent dat de onderhoudswerken aan niet-beschermd klein historisch erfgoed door de gemeenten kunnen worden gefinancierd.

Het gewijzigde voorstel van decreet wordt aangenomen met 8 stemmen bij 1 onthouding.

De verslaggever,

De voorzitter,

Jacky MAES

Georges BEERDEN

Dirk VAN MECHELEN

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

§ 1. Voor een proefperiode, die ingaat op 1 mei 1999 en loopt tot 1 oktober 2000, worden werkzaamheden aan niet-beschermd onroerend klein historisch erfgoed gelijkgesteld met werkzaamheden aan beschermde monumenten voor wat de toekenning van een onderhoudspremie voor beschermde monumenten betreft. Voor de toepassing van dit artikel kunnen onderhoudspremies kleiner dan 50.000 frank worden toegekend.

§ 2. Voor de toepassing van dit artikel, wordt onder onroerend klein historisch erfgoed verstaan : fontein, pompen, putten, kruisen, calvaries, veldkapellen, standbeelden, wegwijzers, schandpalen, grenspalen, lantaarnpalen, uurwerken, klokkenspele, zonnewijzers, hekkens, luifels, graven, herkenningstekens van merkwaardige gebeurtenissen uit het verleden, balies, straatmeubilair, waterkunstwerkjes, fetisjbomen, vrijheidsbomen, gerechtsbomen, grensbomen en bomen die een historische eenheid vormen met één van de hierboven opgesomde bouwkundige elementen.

Artikel 3

Dit decreet treedt in werking op de dag van de bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.
